

Силабус курсу

Основні характеристики							
Назва українською мовою	Психологія мистецтва						
Назва англійською мовою	Psychology of art						
Код	025						
Спеціальність	Музичне мистецтво						
Освітня програма	Освітньо-творча						
Рівень освіти	Доктор мистецтва						
Рік навчання	1						
Форма навчання	денна						
Кількість годин кредитів ECTS	90/3						
Розподіл годин за видами занять			Лекції	Практич. занят. (семінари)	Лабор. заняття (комп'ют. практ.)	Індив. заняття	CPC
	Години		48	8	-	-	34
Контрольні заходи	Екзамен	Залік	МКР (вказати кількість)	РГР, РР, ГР (вказати кількість)	ДКР (вказати кількість)	Реферат (вказати кількість)	
	+	-	1	-	-	1	
Статус дисципліни кредитного модуля	нормативний						
Мова викладання	українська						
Кадрове забезпечення							
Кафедра, що забезпечує викладання	Кафедра історії музики та музичної етнографії						
Викладач (лекційні заняття)	Самойленко Олександра Іванівна orcid.org/0000-0002-2071-9587						
Е-mail та інші контакти викладача	al_sam@ukr.net +38 (098) 657 98 89						
Викладач (практичні / лабораторні заняття)	Самойленко Олександра Іванівна orcid.org/0000-0002-2071-9587						
Е-mail та інші контакти викладача	al_sam@ukr.net +38 (098) 657 98 89						
Цілі та предметні результати навчання							
Цілі дисципліни	Метою навчального курсу є надання знань з психології мистецтва як базової гуманітарної дисципліни, пов'язаної з вивченням психології свідомості, психології художньо-творчого процесу, психології музичного мислення. Предметні результати передбачають визначення психологічних засад мистецтва як вищої форми творчої діяльності та самоздійснення людини. Виявляються художні форми, жанрово-стильові канони як експлікація глибинних процесів людської свідомості, засадничі принципи музичної композиції як відображення психологічних антиномій ігри. Вивчаються поетика і семантика музики як психологічні параметри музичної творчості.						

Компетентності	<ul style="list-style-type: none"> - Здатність реалізувати свої права і обов'язки як сучасного гуманітарія, усвідомлювати цінності людського суспільства та необхідність його культурно-мистецького розвитку. - Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії мистецтва та людської свідомості, закономірностей психологічного розвитку людини. - Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу на основі психологічних та мистецтвознавчих категорій. - Здатність застосовувати знання у науково-дослідному процесі. - Здатність спілкуватися державною мовою у предметній мистецтвознавчій галузі як усно, так і письмово - Здатність до проведення наукових мистецтвознавчих досліджень на відповідному методологічному рівні. - Здатність до адаптації та дії в новій пізнавально-оцінній ситуації у сфері гуманітарної науки. - Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями у галузі наукового музикознавства. - Здатність до проведення наукового дисертаційного дослідження на відповідному рівні. - Здатність генерувати нові науково-дослідні мистецтвознавчі ідеї 				
Здатності	<ul style="list-style-type: none"> - Здатність до визначення сучасних тенденцій розвитку проблеми смислової побудови свідомості. - Здатність до формування актуальних підходів до явища творчості та психологічних чинників творчого процесу. - Здатність до типології особистісних мистецьких психологічних структур у світлі теорії особистості. - Здатність до визначення психологічних засад естетичної діяльності, провідних сторін теорії катартичної дії мистецтва. - Здатність до пізнання різновидів художньої діяльності як вторинної модулюючої системи, природи художнього символу. 				
Результати навчання	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td data-bbox="312 1328 491 1771">Знання</td> <td data-bbox="491 1328 1501 1771"> <ul style="list-style-type: none"> - своїх прав і обов'язків як члена суспільства, цінностей громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні; - теорій, методів і функцій сучасної психології, сучасних концепцій психології мистецтва; - психологічних методів та інструментів художньої творчості, психологічного механізму музичного мистецтва; - психологічних факторів жанрових та стилєвих форм музичного мистецтва організації; - психологічних передумов, методів оцінки музично-творчого процесу, зокрема музично-виконавського процесу. </td> </tr> <tr> <td data-bbox="312 1771 491 2098">Вміння</td> <td data-bbox="491 1771 1501 2098"> <ul style="list-style-type: none"> - Зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми науково-дослідної роботи. - Демонструвати навички виявлення психологічних ракурсів мистецтва та ролі мистецьких форм у формуванні психології культури, психології особистісної свідомості. - Пошук, збирання та аналіз літературних даних, архівних матеріалів, мистецької фактології, побудова наукового мистецтвознавчого дискурсу, організація словесного викладу. </td> </tr> </table>	Знання	<ul style="list-style-type: none"> - своїх прав і обов'язків як члена суспільства, цінностей громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні; - теорій, методів і функцій сучасної психології, сучасних концепцій психології мистецтва; - психологічних методів та інструментів художньої творчості, психологічного механізму музичного мистецтва; - психологічних факторів жанрових та стилєвих форм музичного мистецтва організації; - психологічних передумов, методів оцінки музично-творчого процесу, зокрема музично-виконавського процесу. 	Вміння	<ul style="list-style-type: none"> - Зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми науково-дослідної роботи. - Демонструвати навички виявлення психологічних ракурсів мистецтва та ролі мистецьких форм у формуванні психології культури, психології особистісної свідомості. - Пошук, збирання та аналіз літературних даних, архівних матеріалів, мистецької фактології, побудова наукового мистецтвознавчого дискурсу, організація словесного викладу.
Знання	<ul style="list-style-type: none"> - своїх прав і обов'язків як члена суспільства, цінностей громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні; - теорій, методів і функцій сучасної психології, сучасних концепцій психології мистецтва; - психологічних методів та інструментів художньої творчості, психологічного механізму музичного мистецтва; - психологічних факторів жанрових та стилєвих форм музичного мистецтва організації; - психологічних передумов, методів оцінки музично-творчого процесу, зокрема музично-виконавського процесу. 				
Вміння	<ul style="list-style-type: none"> - Зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми науково-дослідної роботи. - Демонструвати навички виявлення психологічних ракурсів мистецтва та ролі мистецьких форм у формуванні психології культури, психології особистісної свідомості. - Пошук, збирання та аналіз літературних даних, архівних матеріалів, мистецької фактології, побудова наукового мистецтвознавчого дискурсу, організація словесного викладу. 				

		<ul style="list-style-type: none"> - Обґрунтування дієвих методичних підходів до психологічного змісту художнього твору. - Аналіз процесу художньої комунікації у різних сферах музичного мистецтва. - Виявлення природи музичного образу та музично-мовних засобів, обґрунтування їх семантичних функцій. - Здатність до семантичних характеристик та концептуалізації стосовно змісту музичного твору, музично-творчого процесу. - Вміння самостійної роботи, гнучкого мислення, наукової рефлексії та критичності, самокритичності. - Індивідуальність, оригінальність, авторська самостійність наукового мислення та побудови науково-дослідного тексту, зокрема інноваційність та авторська результативність дисертаційного дискурсу.
Вимоги до підготовки слухачів (міждисциплінарні зв'язки, що передують вивченню дисципліни)		<p>У структурно-логічній схемі дисципліна «Психологія мистецтва» вивчається на етапі підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня доктор філософії і є дисципліною, що використовує досягнення та методи фундаментальних та прикладних наук, основних дисциплін попереднього циклу професійної та практичної підготовки. Це забезпечує можливість викладання дисципліни з урахуванням професійної орієнтації майбутніх докторів філософії.</p>
Зміст дисципліни (перелік тем)		<p>ТЕМА 1. Психологія свідомості</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Сучасні тенденції розвитку проблеми свідомості. 1.2. Свідомість як психологічний феномен у роботах Л. С. Виготського. 1.3. Сміслова будова свідомості та її психосемантика. <p>ТЕМА 2. Психологія творчого процесу.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Актуальні підходи до явища творчості, внутрішня й зовнішня обумовленість творчого процесу. 2.2. Психологія естетичної діяльності і психологічна обумовленість естетичних категорій. Явище естетичних емоцій. 2.3. Явище катарсису та теорії катартичного впливу мистецтва. <p>ТЕМА 3. Психологія художньої творчості</p> <ol style="list-style-type: none"> 3.1. Родові ознаки мистецтва та різновиди художньої діяльності як вторинної моделюючої системи. 3.2. Психологічні детермінанти жанру й стилю в мистецтві. Теорія «відкритого твору» У. Еко 3.3. Природа і доцільність художнього символу. Психологічні аспекти процесу символізації. 3.4. Людина у світі гри. Психологічні антиномії гри. <p>ТЕМА 4. Психологія музичного мислення</p> <ol style="list-style-type: none"> 4.1. Музика як мислення. Концепція музичної свідомості. Психологічні аспекти музикознавчого аналізу. 4.2. Поетика і семантика музики як психологічні параметри музичної творчості. 4.3. Музичні форми і музична мова як психологічні знакові явища.
Дидактичні методи		
На лекційних заняттях		<p>Лекція 1. Категоріально-понятійний апарат психології мистецтва (пояснення, проблемні завдання).</p> <p>Лекція 2. Свідомість як центральний предмет психології мистецтва (пояснення, дискусія).</p> <p>Лекція 3. Роль вчення Л. Виготського у становленні психології</p>

	<p>мистецтва та теорії художніх емоцій (аналіз теоретичних положень, обговорення).</p> <p>Лекція 4. Закономірні сторони художньої творчості як психологічного явища (<i>дискурсивна модель, категоріальні визначення, обговорення</i>).</p> <p>Лекція 5. Жанр, стиль, символ у мистецтві як психологічні поняття й явища (<i>пояснення, проблемні завдання</i>)</p> <p>Лекція 6. Психологічні основи музичного мислення (<i>пояснення, визначення, проблемні завдання</i>)</p> <p>Лекція 7. Внутрішня форма в музиці та концепція музичної свідомості (<i>пояснення, теоретичне моделювання, проблемні завдання</i>)</p> <p>Лекція 8. Семантика та поетика в музиці як психологічні феномени (<i>пояснення, дискусія, категоріальні визначення, прагматичні проєкції</i>).</p> <p>Лекція 9 . Музичний образ та музична мова: параметри психологічної взаємодії (<i>пояснення, проблемні завдання</i>).</p> <p>Лекція 10. Психологія сучасної музичної культури. Музичний артефакт (<i>визначення, обговорення, теоретичні та практичні завдання</i>)</p>
<p>На практичних заняттях</p>	<p>Практичне заняття 1 Реферативна презентація вчення Л. Виготського. Обговорення «Психології мистецтва» Л. Виготського (<i>побудова дискурсу, категоризація, порівняльні характеристики</i>)</p> <p>Практичне заняття 2. Реферативна презентація наукової літератури за проблемою психології свідомості (<i>бесіда, дискусія, порівняльний дискурсивний аналіз</i>)</p> <p>Практичне заняття 3. Естетичні (художні) емоції у різних жанрових системах музичного мистецтва (<i>типологія, аналітичні порівняння, виконавські презентації</i>)</p> <p>Практичне заняття 4. Оперна емоціонологія (<i>типологія, аналітичні порівняння, виконавські презентації</i>)</p> <p>Практичне заняття 5. Емоційно-когнітивні стилі музичної творчості (<i>предметна конкретизація, моделювання різних творчих ситуацій, опрацювання художніх канонів</i>)</p> <p>Практичне заняття 6. Психологія музичної інтерпретації (<i>демонстрація композиторських та виконавських підходів, порівняння музикознавчих методів</i>)</p>
<p>Література основна</p>	<p>Артефакт. Артефакт культурный. Культурология. XX век. Словарь. Сост. статей А. Красноглазов, А. Флиер. Спб.: Университетская книга, 1997. С.44–46.</p> <p>Бахтин М. Автор и герой в эстетической деятельности. М.М. Бахтин. Эстетика словесного творчества. 2-ое изд. Сост. С. Бочаров. Прим. С. Бочарова и С. Аверинцева. М.: Искусство, 1986. С.9-191.</p> <p>Выготский Л. История развития высших психических функций. Л.С. Выготский. Собр. соч. в 6-ти томах. Т.3. М.: Педагогика, 1983. С. 5-328.</p> <p>Выготский Л. Психология искусства. М.: Искусство, 1968. 576 с.</p> <p>Выготский Л. Педагогическая психология. Под ред. В.В.Давыдова. М.: Педагогика, 1991. 480 с.</p> <p>Зинченко В. Миры сознания и структура сознания. URL: http://development2005.narod.ru/books/zin.htm</p> <p>Зинченко В., Моргунов Е. Поступок и целостность человека по М.М. Бахтину. В. Зинченко, Е. Моргунов. Человек развивающийся: Очерки русской психологии. Гл. 2: Культурные традиции российской психологии. М.: 1994. С. 57–61</p> <p>Камчатнов А. М. А. А. Потебня и А. Ф. Лосев о внутренней форме слова. Русский филологический вестник. 1998. № 1-2. С. 16. URL: https://sites.google.com/site/kamchatnoff/ Дата доступа: 15.10.2015.</p> <p>Кирнарская Д. Психология музыкальной деятельности. Теория и практика. М, 2003. 368 с.</p> <p>Леонтьев Д. Психология смысла: природа, строение и динамика смысловой реальности. 3-е изд., доп. М.: Смысл, 2007. 511 с.</p>

Рубинштейн С. О сознании. *Психология сознания*. СПб.: Питер, 2001. С. 47–55.
 Самойленко А. Музыкаведение и методология гуманитарного знания. Проблема диалога. Одесса: Астропринт, 2002. 244 с.
 Хоффман И. Активная память. Экспериментальные исследования и теория человеческой памяти: *Пер. с нем. К.М. Шоломия*. М.: Прогресс, 1986. 309 с.
 Шпет Г. Внутренняя форма слова. Этюды и вариации на темы Гумбольта. М., 2006. 216 с.
 Щедровицкий Д. Внутренний человек. *Электронное издание*, М., 2016. URL: http://shchedrovitskiy.ru/PDF/978-5-4212-0331-5_Vnutrenniy_chelovek.pdf
 Эйкен Р. Смысл и ценность жизни. М.: ЭЛИА-АРТО, 2008. 80 с.

Література додаткова
 Выготский Л. Психика, сознание, бессознательное. *Психология сознания*. СПб.: Питер, 2001. С. 31–46.
 Выготский Л. Лекции по психологии. *Л.С. Выготский. Собр. соч. в 6-ти томах*. Т.2. Под общей ред. В. Давыдова. М.: Педагогика, 1982. С. 363–485.
 Выготский Л. Проблема сознания. *Л.С. Выготский Собр. соч. в 6-ти томах*. Т.1. Под ред. А. Лурия, М. Ярошевского, М.: Педагогика, 1982. С. 156–167.
 Выготский Л. Инструментальный метод в психологии. *Л.С. Выготский. Собр. соч. в 6-ти томах*. Т.1. М.: Педагогика, 1982. С. 103–108.
 Выготский Л. О психологических системах. *Л.С. Выготский. Собр. соч. в 6-ти томах*. Т.1. М.: Педагогика, 1982. С. 109–131.
 Выготский Л. Проблемы общей психологии. *Л.С. Выготский. Собр. соч. в 6-ти томах*. Т.2. *Под общей ред. В. Давыдова*. М.: Педагогика, 1982. С.362–490.
 Выготский Л. Мышление и речь: Изд. 5, испр. М.: Лабиринт, 1999. 352 с.
 Гадамер Х.-Г. Семантика и герменевтика. *Актуальность прекрасного: Пер. с нем.* М.: Искусство, 1991. С. 60–71.
 Гадамер Х.-Г. Язык и понимание. *Актуальность прекрасного: Пер. с нем.* М.: Искусство, 1991. С. 43–59.
 Эткинд Е. «Внутренний человек» и внешняя речь. Очерки психопэтики русской литературы XVIII–XIX вв. М., 1998. 448 с.
 Франкл В. Человек в поисках смысла: *Пер. с англ. и нем. Вступ. ст. А. Леонтьева*. М.: Прогресс, 1990. 367 с.
 Фромм Э. Человек для себя. М.: АСТ; Мн.: Харвест, 2006. 352 с.
 Фуко М. *Слова и вещи. Археология гуманитарных наук*. СПб.: А-скад, 1994. 408 с.

Технічне забезпечення
Комп'ютерні мережеві засоби
Відтворювальна музично-технічна апаратура
Аудіо- та відеоприлади

Метод оцінювання	Кількість	Мінімальна оцінка в балах	Максимальна оцінка в балах
Практичні роботи	6	40	80
Модульна контрольна робота	2	10	20
Стартовий рейтинг	1	50	70
Іспит	1	10	30
Підсумковий рейтинг	<i>екзамен</i>	60	100

Сума стартових балів та балів за екзамен/залік переводиться до екзаменаційної оцінки згідно з таблицею:

90-100	Відмінно
82-89	Дуже добре
74-81	Добре
64-73	Задовільно
60-63	Достатньо
35-59	Незадовільно
0-34	Не допущено

Політика курсу

Правила взаємодії	<p>Дотримання положень «Кодексу академічної доброчесності ОНМА ім. А. В. Нежданової»</p> <p><i>Додатково:</i> Політика науково-творчого співробітництва</p> <p>Співпраця аспірантів у розв'язанні проблемних завдань дозволена, але відповіді/реферативні роботи кожний аспірант захищає самостійно.</p> <p>Взаємодія аспірантів під час іспиту / захисту рефератів категорично забороняється і будь-яка така діяльність буде вважатися порушенням академічної доброчесності згідно принципів академії.</p>
Додаткова інформація	<p>Навчальна програма дисципліни «Психологія мистецтва» ухвалена Вченою радою ОНМА ім. А. В. Нежданової (протокол №2 від 11.09.2019).</p> <p>Робоча програма кредитних модулів «Психологія мистецтва», розроблена професором кафедри історії музики та музичної етнографії Самойленко О.І. та ухвалена Науково-методичною радою ОНМА ім. А. В. Нежданової (протокол №1 від 25.09.2019).</p>